

PrPapWart

.

Zakres regulacji przepisów Kodeksu cywilnego o papierach wartościowych

- Przepisy art. 921⁶ – 921¹⁶ k.c. zawierają jedynie ramową ale zarazem uniwersalną regulację problematyki tzw. tradycyjnych papierów wartościowych.
- Incydentalnie do papierów wartościowych odnoszą się także następujące przepisy Kodeksu cywilnego: art. 55¹, 169 § 2, 184 § 1, 187, 329 § 2, 517, 763, 773 § 1, 788 § 3, 790 § 1, 801 § 3, 802 § 1, 849 § 3, 859³.
- Zasadnicza większość zagadnień dotyczących tradycyjnych papierów wartościowych zawarta jest w innych ustawach: w Prawie wekslowym, Prawie czekowym, Kodeksie morskim, ustawie o obligacjach, itd.
- Regulację art. 921⁶ – 921¹⁶ k.c. należałoby traktować jako *lex generalis*, którą wyprzedzają unormowania ustaw szczególnych (*lex specialis*).

Zakres regulacji przepisów Kodeksu cywilnego o papierach wartościowych

W niektórych wypowiedziach doktrynalnych przepisy art. 921⁶– 921¹⁶ k.c. aspirują do funkcji „części ogólnej” prawa papierów wartościowych. Przy czym niestety nie rozstrzygają one wielu istotnych kwestii jak rodzaj zdarzenia prawnego tworzącego papier wartościowy i data jego powstania, zakres swobody przy tworzeniu nowych typów papierów wartościowych, itp. Usytuowanie przepisów ogólnych o papierach wartościowych poza częścią ogólną zobowiązań może budzić pewne zastrzeżenia co do przyjętej przez ustawodawcę systematyki ustawy.

Zakres regulacji przepisów Kodeksu cywilnego o papierach wartościowych

1. Przepisy o papierach wartościowych i znakach legitymacyjnych nie dostrzegają doniosłej problematyki tzw. walut alternatywnych zarówno wirtualnych jak i w formie tradycyjnej
2. Kodeks cywilny – w ramach komentowanej regulacji - odnosi się, w zasadzie, do tradycyjnej postaci papieru wartościowego i nie reguluje szczególnej problematyki tzw. zdematerializowanych papierów wartościowych. Ustawodawca poprzez treść art. 77³ k.c., zgodnie z którym dokumentem jest każdy nośnik informacji (czyli np. papier, metal, plastik ale i twardy dysk komputera, serwer, poczta elektroniczna, płyta cd, dvd) umożliwiającą zapoznanie się z jej treścią, unowocześnił pojęcie dokumentu ale poprzez ten zabieg nie przeniósł jeszcze dotychczasowej regulacji papierów wartościowych w wymiar świata cyfrowego. W związku z tym pojawiają się w piśmiennictwie zarzuty, że komentowana regulacja odbiega od nowoczesnych potrzeb obrotu prawnego.

Zakres regulacji przepisów Kodeksu cywilnego o papierach wartościowych

1. Poza Kodeksem cywilnym pozostaje także regulacja publicznych papierów wartościowych takich jak w szczególności skarbowe papiery wartościowe.
2. Na marginesie zwrócić należy uwagę, że zmiany stosunków społecznych, a w tym m.in. postępująca informatyzacja, powodują, że niektóre regulacje dotyczące papierów wartościowych w praktyce są rzadko stosowane. Karty płatnicze wyparły obrót czekowy. Do rzadkości należą weksle trasowane.
3. *Pro futuro* prowadzona jest dyskusja, czy „papier” wartościowy tradycyjny może, w obrocie powszechnym, zastąpić zapisany elektronicznie obraz, posiadający indywidualne cechy, edytowany w urządzeniu elektronicznym (co ułatwiłoby obrót prawny, np. wystawca czeku elektronicznego mógłby przesyłać elektronicznie czek do banku celem realizacji, akcjonariusz mógłby przesyłać swoje akcje elektroniczne na serwer spółki akcyjnej celem ich zablokowania na czas walnego zgromadzenia, itp.).

Zakres regulacji przepisów Kodeksu cywilnego o papierach wartościowych

Regulacja Kodeksu cywilnego odnosi się do

- a) tradycyjnych papierów wartościowych reprezentujących uprawnienia cywilnoprawne
- b) i znaków legitymacyjnych.

Model regulacji odnosi się do papierów wartościowych opiewających na wierzytelności (art. 921¹⁶ k.c.).

W ramach podziału papierów wartościowych na

- a) imienne,
- b) na zlecenie
- c) na okaziciela ustawodawca odnosi się do następujących płaszczyzn :
  - a) emisji papieru wartościowego, b) rozporządzenia papierem wartościowym, c) wykonywania uprawnień z papieru wartościowego.

Pojęcie papieru wartościowego

- Papier wartościowy należy do tzw. kwalifikowanych dokumentów dłużnych, czyli dokumentów, które stwierdzają istnienie stosunku prawnego.
- Różnica pomiędzy kwalifikowanymi a zwykłymi dokumentami dłużnymi sprowadza się do tego, że w razie utraty zwykłego dokumentu dłużnego wystarczy pisemne oświadczenie wierzyciela o utracie dokumentu (art. 465 § 2 k.c.) a w przypadku utraty dokumentu kwalifikowanego niezbędne jest umorzenie dokumentu w drodze postępowania sądowego albo wykazanie uprawnień wierzyciela w inny szczególny sposób.
- Papiery wartościowe charakteryzują się dużą różnorodnością.

Pojęcie papieru wartościowego

- Kodeks cywilny nie definiuje ogólnego pojęcia papieru wartościowego pozostawiając to zadanie doktrynie i orzecznictwie.
- W piśmiennictwie przyjmuje się, że papier wartościowy to dokument inkorporujący w sobie prawo prywatne majątkowe.
- Inkorporacja owego prawa w dokumencie jest na tyle doniosła, że do realizacji tego prawa potrzebne jest przedstawienie dokumentu (mówi się obrazowo, że „prawo idzie za dokumentem”).
- Prawo inkorporowane w papierze wartościowym musi być prawem cywilnoprawnym, majątkowym i zbywalnym
- Prawo to może być (1) wierzytelnością (posiadaczowi takiego papieru wartościowego przysługuje wówczas bezwzględne prawo własności dokumentu i względnie prawo inkorporowane w treści dokumentu), (2) prawem rzeczowym, (3) prawem udziałowym.
- Sama postać materiału dokumentu nie ma znaczenia wobec brzmienia art. 77³ k.c.

Cechy p.w.

W literaturze przedmiotu sformułowano katalog uniwersalnych cech typologicznych papieru wartościowego:

- a) związanie papieru wartościowego z prawem majątkowym,
- b) istnienie zależności pomiędzy papierem wartościowym a wyrażonym w nim prawem majątkowym,
- c) posiadanie papieru wartościowego będące wystarczającą przesłanką przypisania wyrażonego w nim prawa majątkowego osobie legitymowanej treścią dokumentu
- d) zbywalność

Inne dokumenty

Od papieru wartościowego należy przede wszystkim odróżnić skrypt dłużny i znak legitymacyjny.

O skrypcie dłużnym jest mowa w treści art. 465 § 1 k.c.

Skrypt dłużny to dokument stwierdzający zobowiązanie, w którym nie zastrzeżono żadnych klauzul dokumentowych

W literaturze przedmiotu zaproponowano trójpodział dokumentów na a) papiery wartościowe, b) znaki legitymacyjne, c) zwykłe dokumenty

Papiery wartościowe zdematerializowane

- Postęp cywilizacyjny prawa wykształcił pojęcie „papieru” wartościowego nie mającego postaci dokumentu.
- Ponieważ zwrot „papier wartościowy” w odniesieniu do dokumentu elektronicznego jest oksymoronem w literaturze proponuje się zastąpienie zdevaluowanej nazwy „papier wartościowy” terminem „dokument/dowód/certyfikat wartościowy.”
- Tradycyjne określenie – pomimo swojej dewaluacji – pozostaje jednak nadal w użyciu w języku prawnym jak i prawniczym.
- Powstanie inkorporowanych w zdematerializowanym papierze wartościowym praw, identyfikacja wierzyciela, przenoszenie praw z papieru wartościowego zdematerializowanego nie odbywa się, z istoty rzeczy, na zasadach właściwych przenoszeniu tradycyjnych papierów wartościowych

Istota

- Substratem zdematerializowanych papierów wartościowych jest zatem zapis na rachunku.
- Wpis na rachunek papierów wartościowych ma zatem charakter konstytutywny (prawotwórczy).
- Prawa ze zdematerializowanych papierów wartościowych przysługują osobie będącej posiadaczem tego rachunku

Papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa, NBP; komunalne papiery wartościowe

1. Odrębny reżim prawny – funkcjonujący obok Kodeksu cywilnego i ustaw szczególnych o papierach wartościowych wiąże się z tzw. skarbowymi papierami wartościowymi. Kształtowany jest on przez ustawę o finansach publicznych i akty wykonawcze do tej ustawy. Państwowe papiery wartościowe mogą opiewać wyłącznie na wierzytelności.
2. skarbowy papier wartościowy jest papierem wartościowym, w którym Skarb Państwa stwierdza, że jest dłużnikiem właściciela takiego papieru, i zobowiązuje się wobec niego do spełnienia określonego świadczenia, które może mieć charakter pieniężny lub niepieniężny.
3. Do skarbowych papierów wartościowych należą tzw. bony skarbowe (papiery krótkoterminowe oferowane do sprzedaży w kraju na rynku pierwotnym z dyskontem i wykupywanym według wartości nominalnej po upływie okresu, na jaki został wyemitowany .), obligacja skarbowe (papiery wartościowe oferowane do sprzedaży w kraju lub za granicą, oprocentowanym w postaci dyskonta lub odsetek.), skarbowe papiery oszczędnościowe (oferowane do sprzedaży osobom fizycznym, stowarzyszeniom, innym organizacjom społecznym i zawodowym oraz fundacjom wpisanym do rejestru sądowego, a w przypadku nierezydentów - również wpisanym do innego rejestru urzędowego, o ile warunki emitowania tak stanowią .).

Papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa, NBP; komunalne papiery wartościowe

1. Obok papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa istnieją papiery wartościowe emitowane przez Narodowy Bank Polski, który jest odrębną od Skarbu Państwa osobą prawną. Do papierów wartościowych emitowanych przez NBP należą: obligacje, bony pieniężne i bony wartościowe.
2. Wreszcie wskazać należy na papiery wartościowe, które posiadają status równoważny do państwowych papierów wartościowych, których emisja może być następstwem zawartych umów międzynarodowych.

Funkcje papierów wartościowych.

1. Papier wartościowy może spełniać różnorakie funkcje (zdolności) w obrocie prawnym.
2. Po pierwsze, będzie to funkcja legitymacyjna. Polega ona na ułatwieniach (uproszczeniach) w identyfikacji wierzyciela z tytułu papieru wartościowego.
3. Po drugie, należy wskazać na tzw. funkcję obiegową. Wyraża się ona w łatwości w obrocie prawami inkorporowanymi w treści papierów wartościowych. Intensywność funkcji obiegowej jest różna w zależności od rodzaju papieru wartościowego. Najwyższa jest w przypadku papierów wartościowych na okaziciela, najniższa w przypadku papierów wartościowych imiennych. W przypadku papierów wartościowych imiennych może ona być ograniczana Funkcja obiegowa papieru wartościowego wiąże się z możliwością zarówno przeniesienia papieru wartościowego jak i możliwością jego obciążenia zastawem, zastawem rejestrowym, prawem użytkowania
4. Funkcję legitymacyjną i obiegową zalicza się w piśmiennictwie do podstawowych funkcji papieru wartościowego: pozostałe mają charakter pomocniczy.

Funkcje papierów wartościowych.

1. Funkcja dowodowa wiąże się z utrwaleniem przez papier wartościowy stosunku prawnego. Moc dowodowa papieru wartościowego jest powiązana z ułatwieniami proceduralnymi
2. Papier wartościowy może spełniać funkcję kredytową. Np. dzięki emisji obligacji możliwe jest pozyskiwanie środków pieniężnych. Z drugiej strony można mówić o funkcji inwestycyjnej (lokacyjnej) papieru wartościowego.
3. Dalej wskazać należy na funkcję płatniczą wyrażającą się w możliwości zastąpienia pieniądza w jego roli umarzania zobowiązań.
4. Papier wartościowy może wreszcie spełniać funkcję gwarancyjną (zabezpieczającą).

Pojęcie tzw. klauzul dokumentowych

1. Papiery wartościowe zawierają różne klauzule dokumentowe, które decydują o bycie i charakterze prawnym papierów wartościowych.
2. Prosta klauzula prezentacyjna oznacza, że dłużnik uzależnia spełnienie świadczenia do rąk wierzyciela od zwrotu dokumentu.
3. Podwójna klauzula prezentacyjna oznacza, że a) dłużnik może się zwolnić z zobowiązania jedynie przez świadczenie do rąk osoby legitymowanej formalnie, b) za zwrotem dokumentu dłużnikowi.

Pojęcie tzw. klauzul dokumentowych

1. Prosta klauzula legitymacyjna oznacza zwolnienie dłużnika z zobowiązania poprzez spełnienie świadczenia do rąk posiadacza dokumentu legitymowanego jego treścią, nawet wówczas gdy osoba ta nie jest legitymowana materialnie, tzn. nie jest wierzycielem.
2. Podwójna klauzula legitymacyjna oznacza, że dłużnik zwolni się z zobowiązania poprzez świadczenie posiadaczowi dokumentu legitymowanemu jego treścią, nawet jeżeli osoba ta nie jest legitymowana materialnie. Niemniej nie wyklucza to zwolnienia się dłużnika z zobowiązania przez świadczenie do rąk osoby posiadającej legitymację materialną, nawet jeżeli nie jest ona legitymowana formalnie.

Rodzaje (systematyka) papierów wartościowych.

1. Papiery wartościowe podlegają różnym podziałom, typologiom i przekrojom.
2. Papiery wartościowe należy podzielić na klasyczne (materialne) tzn. mające postać dokumentu materialnego (np. papier, plastik, stop metali) i zdematerializowane (elektroniczne). Kodeks cywilny zajmuje się wyłącznie problematyką klasycznych (tradycyjnych) papierów wartościowych.
3. Z uwagi na treść papieru wartościowego można wyróżnić (a) papiery wartościowe opiewające na wierzytelności, (b) opiewające na prawa udziałowe (członkowskie, korporacyjne), (c) opiewające na ograniczone prawa rzeczowe.
4. Z punktu widzenia ogólnego podziału czynności prawnych na kauzalne jak i abstrakcyjne można wyróżnić papiery wartościowe abstrakcyjne, które odrywają się od swojej *causa* (np. weksle) jak i papiery wartościowe kauzalne (np. akcje).

Rodzaje (systematyka) papierów wartościowych.

- Można wyróżnić a) publiczne i b) niepubliczne papiery wartościowe.
- Kryteria wyróżnienia są różne: a) po pierwsze, status prawny emitenta jako podmiotu sektora finansów publicznych, b) po drugie, standardy bezpieczeństwa emisji (np. publiczne listy zastawne, emitowane przez banki, zabezpieczone przez NBP, EBC, banki centralne państw UE).
- W literaturze przedmiotu do publicznych papierów wartościowych wyróżnionych z uwagi na status prawny emitenta zalicza się a) skarbowe papiery wartościowe, b) papiery wartościowe emitowane przez NBP, c) komunalne papiery wartościowe.

Rodzaje (systematyka) papierów wartościowych.

Z uwagi na źródło regulacji można wyróżnić

(a) nazwane papiery wartościowe, których typ został ukształtowany w przepisach normatywnych

i (b) nienazwane papiery wartościowe, których źródłem kreacji jest czynność prawna emitenta dokonana w granicach zasady swobody umów (art. 353¹ k.c.).

Zagadnienie dopuszczalności kreowania nienazwanych papierów jest przedmiotem omówienia w innym miejscu.

Rodzaje (systematyka) papierów wartościowych.

Z uwagi na sposób określenia osoby uprawnionej można wyróżnić papiery wartościowe

- (a) imienne, które jako uprawnionego wskazują imiennie oznaczoną osobę,
- (b) na zlecenie, które jako uprawnionego wskazują imiennie oznaczoną osobę bądź tego kto jest legitymowany nieprzerwanym ciągiem indosów,
- (c) na okaziciela (papiery wartościowe „publicznej wiary”), które jako uprawnionego wskazują osobę władającą dokumentem.

Rodzaje (systematyka) papierów wartościowych.

- Papier wartościowy imienny identyfikuje tzw. podwójna klauzula prezentacyjna: dłużnik jest uprawniony i jednocześnie zobowiązany do wstrzymania się ze spełnieniem świadczenia w przypadku, gdy żądający świadczenia nie przedstawi odpowiedniego dokumentu.
- Z kolei papiery wartościowe na zlecenie i na okaziciela identyfikuje tzw. podwójna klauzula legitymacyjna. Polega ona na tym, że dłużnik może zwolnić się z zobowiązania spełniając świadczenie na rzecz osoby legitymowanej dokumentem oraz przyrzeka (a) uznać za wierzyciela osobę wykazaną dokumentem oraz (b) nie podnosić w stosunku do niej innych zarzutów niż te, które wynikają z samej treści dokumentu.

Rodzaje (systematyka) papierów wartościowych.

- Tego samego typu papiery wartościowe mogą w różny sposób określać osobę uprawnioną. Np. akcje (art. 334 § 1 k.s.h.), warranty subskrypcyjne (art. 453 § 2 k.s.h.), świadectwa użytkowe (art. 361 k.s.h.), obligacje (art. 17 ust. 1 u. o oblig.) mogą być imienne albo na okaziciela. Z kolei czeki (art. 5 pr. czek.) konosamenty (art. 134 § 1 k.m.), polisy ubezpieczenia morskiego (art. 295 § 2 k.m.) mogą być imienne, na zlecenie albo na okaziciela.
- Niekiedy ustawodawca dozwala aby w obrębie tego samego papieru wartościowego zmienić sposób wskazania uprawnionego. Zgodnie z art. 334 § 2 k.s.h. zamiana akcji imiennych na akcje na okaziciela albo odwrotnie może być dokonana na żądanie akcjonariusza, jeżeli ustawa lub statut spółki akcyjnej nie stanowi inaczej.

Rodzaje (systematyka) papierów wartościowych.

Podobnie z uwagi na sposób przenoszenia praw inkorporowanych w dokumencie wyróżnić należy:

papiery wartościowe zbywane przez (a) przelew i wydanie dokumentu, (b) indos i wydanie dokumentu, (c) przez samo wydanie dokumentu.

Rodzaje (systematyka) papierów wartościowych.

Z uwagi na związek pomiędzy powstaniem prawa a wystawieniem dokumentu wyróżnia się (a) papiery wartościowe konstytutywne, tzn. takie z których wystawieniem związane jest powstanie prawa (np. weksle, czeki) i (b) deklaratywne, w przypadku których prawo istnieje niezależnie od wystawienia dokumentu.

Rodzaje (systematyka) papierów wartościowych.

1. Z uwagi na ilość jednorazowo wystawianych (emitowanych) papierów wartościowych można wyróżnić (a) papiery wartościowe indywidualne (weksle, czeki) i (b) masowe (emitowane w serii akcje czy obligacje). Emisja tych ostatnich może wiązać się ze szczególnymi rygorami prawnymi.
2. Z uwagi na swoje funkcje w obrocie prawnym można wyróżnić papiery wartościowe (a) kapitałowe, (b) obrotu płatniczego i kredytowego, (c) obrotu towarowego, (d) udziałowe, (e) rzeczowe.

Rodzaje (systematyka) papierów wartościowych.

1. Z uwagi na termin spełnienia świadczenia papiery wartościowe mogą być (a) krótkoterminowe, (b) długoterminowe.
  2. Z uwagi na to czy emisja jest zabezpieczona czy nie papiery mogą być (a) zabezpieczone bądź (b) niezabezpieczone. Ma to istotne znaczenie w przypadku niewypłacalności wystawcy, wszczęcia w stosunku do wystawcy postępowania egzekucyjnego, restrukturyzacyjnego czy upadłościowego. Można wyróżnić papiery wartościowe, w ramach których głównym dłużnikiem jest wystawca papieru wartościowego albo inna osoba (np. akceptant weksla).
  3. Papiery wartościowe mogą być (a) uprzywilejowane bądź (b) nieuprzywilejowane. Np. zgodnie z art. 351 § 1 k.s.h. spółka może wydawać akcje o szczególnych uprawnieniach, które powinny być określone w statucie (akcje uprzywilejowane). Akcje uprzywilejowane, z wyjątkiem akcji niemych, powinny być imienne. Szczególny charakter mają papiery wartościowe losowe, które polegają na tym, że wynikające z nich prawa są uzależnione od zajścia ściśle określonego zdarzenia (np. los loteryjny).
- Można wyróżnić papiery wartościowe wystawione w walucie polskiej i walucie obcej.

Pojęcie emisji papieru wartościowego

1. Zbiór czynności prawnych jak i faktycznych podejmowanych przez podmiot prawa celem wykreowania papierów wartościowych jako przedmiotu obrotu prawnego określa się jako emisję papierów wartościowych. Z kolei możliwość prawną do wyemitowania papierów wartościowych określa się jako tzw. zdolność emisyjną.
2. Co do zasady każda osoba (wyposażona w zdolność prawną, art. 8 § 1 k.c.) i posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych (art. 11 k.s.h.) posiada czynną zdolność emisyjną.

Pojęcie emisji papieru wartościowego

1. Niemniej niektóre przepisy szczególnie reglamentują zdolność emisyjną co do niektórych rodzajów papierów wartościowych (np. w odniesieniu do obligacji, akcji, czy bankowych papierów wartościowych).
2. Emisja indywidualnego papieru wartościowego (np. weksła, czeku, konosamentu) nie jest w praktyce operacją złożoną. Sytuacja wygląda inaczej w przypadku emisji tzw. masowych papierów wartościowych. Podstawową regulacją prawną w tym zakresie jest ustawa o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego obrotu oraz o spółkach publicznych.

Zagadnienie swobody emitowania papierów wartościowych

1. Istotnym zagadnieniem jest pytanie o swobodę emisji papierów wartościowych.
2. Po pierwsze, problem ten można rozpatrywać w płaszczyźnie ograniczeń jakie obowiązujące przepisy wprowadzają w odniesieniu do nazwanych papierów wartościowych. Np. art. 2 u. oblig. wprowadza ograniczenia podmiotowe dla emisji obligacji, a art. 25 ust. 1 u.o oblig. ograniczenia podmiotowe dla emisji obligacji przychodowych.

Zagadnienie swobody emitowania papierów wartościowych

1. Powstaje też pytanie czy przepisy regulujące emisję papierów wartościowych mają charakter norm *iuris cogentis* czy *iuris dispositivi*? W zasadniczej części będą to przepisy *iuris cogentis* niemniej analizy należy dokonywać co do każdego przepisu indywidualnie.
2. Po drugie, zagadnienie to można odnieść do problemu emisji nienazwanych papierów wartościowych opiewających na wierzytelności (problem tzw. *numerus clausus* papierów wartościowych).

Zagadnienie swobody emitowania papierów wartościowych

W tym względzie w piśmiennictwie wyrażane są trzy główne stanowiska:

- (a) pogląd o *numerus clausus* papierów wartościowych opiewających na wierzytelności : imiennych, na zlecenie, na okaziciela.
- (b) pogląd według którego można przyjąć, że – na zasadzie swobody umów - dopuszczalne jest wystawianie papierów wartościowych imiennych, nie przewidzianych w ustawach (wzorzec kompetencji generalnej). Z kolei jeżeli chodzi o papiery wartościowe na zlecenie i na okaziciela to ich wystawienie powinno opierać się konkretnym przepisie prawa kreującym dany typ papieru wartościowego (wzorzec kompetencji szczególnej).

Zagadnienie swobody emitowania papierów wartościowych

Wreszcie prezentowane jest również zapatrywanie liberalne według którego nie ma zasady *numerus clausus* papierów wartościowych opiewających na wierzytelności, a uzasadnienia tej tezy poszukuje się m.in. w zasadzie swobody umów, w sensie istnienia w Kodeksie cywilnym „części ogólnej” prawa papierów wartościowych, itp.

To ostatnie stanowisko wypada uznać za trafne. Niemniej zasada *numerus clausus* występuje w przypadku papierów wartościowych opiewających na prawa członkowskie czy dopuszczonych do publicznego obrotu.

-

Charakter prawny czynności prawnej inkorporującej prawo w papierze wartościowym

1. Kodeks cywilny nie odnosi się wprost do problemu charakteru prawnego czynności statuującej prawo w papierze wartościowym.
2. Charakter czynności prawnej inkorporującej prawo w papierze wartościowym (co dotyczy przede wszystkim konstytutywnych papierów wartościowych opiewających na wierzytelności) jest wyjaśniane w oparciu o
  - (a) teorię kreacyjną, według której jest to czynność prawna jednostronna oparta o oświadczenie woli wystawcy nie składane innej osobie (usunięciu pewnych mankamentów teorii kreacyjnej, np. w przypadku kradzieży wystawionego dokumentu służy teoria dobrej wiary wg której powstanie zobowiązania z papieru wartościowego ma miejsce z chwilą nabycia dokumentu przez osobę w dobrej wierze),

Charakter prawny czynności prawnej inkorporującej prawo w papierze wartościowym

- (a) teorię emisyjną, według której zobowiązanie powstanie z chwilą wypuszczenia dokumentu w obieg (nie wymagane jest w takim przypadku współdziałanie stron w drodze zawarcia umowy) i
- (b) – zyskującą co raz powszechniejszą akceptację - teorię umowną, która opiera się na założeniu, że źródłem wiarytelności inkorporowanej w papierze wartościowym jest umowa, która dochodzi do skutku w wyniku wydania papieru wartościowego.

Abstrakcyjność zobowiązań inkorporowanych w papierze wartościowym

1. Niektóre typy papierów wartościowych mają charakter abstrakcyjny.
2. Oznacza to, że nieprawidłowość przyczyny prawnej (causa) nie ma wpływu na ważność zobowiązań wekslowych.
3. Innymi słowy, zobowiązanie wekslowe jest oderwane od swej podstawy prawnej, stanowiącej gospodarczą przyczynę wystawienia weksla. Jest ono także oderwane od typu stosunku podstawowego.

Abstrakcyjność zobowiązań inkorporowanych w papierze wartościowym

1. W piśmiennictwie generalnie uważa się, że zobowiązania z tzw. abstrakcyjnych papierów umownych nie powstają *ab initio* jako zobowiązania abstrakcyjne.
2. Wręcz przeciwnie, ich podstawą jest kausalna umowa pomiędzy wystawcą papieru wartościowego a jego pierwotnym nabywcą.
3. Cechę abstrakcyjności zobowiązanie inkorporowane w papierze wartościowym uzyskuje dopiero w obrocie wtórnym.

Abstrakcyjność zobowiązań inkorporowanych w papierze wartościowym

1. Abstrakcyjność zobowiązania wekslowego nie przeczy istnieniu stosunków pozawekslowych. Ich egzystencja jest jednak obojętna dla treści i bytu zobowiązania wekslowego, które od momentu powstania uzyskuje pełną niezależność.
2. Tytułem przykładu wskazać należy, że w myśl art. 10 pr. weksl. jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa.

Abstrakcyjność zobowiązań inkorporowanych w papierze wartościowym

1. Abstrakcyjny charakter zobowiązania inkorporowanego w treści papieru wartościowego ma zatem znaczenie z punktu widzenia ochrony uczestników obrotu prawnego działających w dobrej wierze.
2. W myśl art. 131 § 2 k.m. prawidłowo wystawiony konosament „stwarza domniemanie przyjęcia na statek przez przewoźnika określonego ładunku do przewozu w takiej ilości i stanie, jak to uwidoczono w konosamencie. Dowód przeciwny nie będzie dopuszczony w przypadku, gdy konosament został przeniesiony na osobę trzecią działającą w dobrej wierze.”

Wykładnia oświadczenia woli wystawcy papieru wartościowego

- W piśmiennictwie przyjmuje się, że wykładnia oświadczenia woli wyrażonego w treści papieru wartościowego podlega obiektywnym metodom wykładni.
- Przedmiotem wykładni jest treść oświadczenia umieszczonego w dokumencie.
- Sąd Najwyższy przyjął, iż nie jest dopuszczalne badanie na podstawie [art. 65 § 2 k.c.](#) rzeczywistej woli stron kreujących zobowiązanie wekslowe. Nie jest dopuszczalne ustalenie sensu wyrażonego w wekslu oświadczenia woli na podstawie przesłanek subiektywnych, a zatem według rzeczywistej woli podmiotów zobowiązania wekslowego. Pewność i bezpieczeństwo obrotu wekslowego wymaga, aby ograniczyć się w tym zakresie do obiektywnej wykładni tekstu weksla.

Egzekucja z papieru wartościowego

1. Z papieru wartościowego (w stosunku do wierzyciela z tytułu prawa inkorporowanego w treści papieru wartościowego, który występuje w pozycji dłużnika egzekwowanego) może zostać przeprowadzona egzekucja.
2. Zgodne z art. 901 § 1 zd. 1 k.p.c. zajęcia wierzytelności związanej z posiadaniem dokumentu dokonuje się przez odebranie dokumentu dłużnikowi lub osobie trzeciej.
3. Od dłużnika zajętej wierzytelności związanej z posiadaniem dokumentu komornik zażąda zapłaty poszukiwanej sumy, a jeżeli wierzytelność wymagalna jest po wypowiedzeniu, dokona jej wypowiedzenia. Na wniosek wierzyciela, dłużnika albo z urzędu, komornik dokona również czynności zachowawczych, jeżeli zajdzie tego potrzeba (art. 901 § 3 k.p.c.).
4. Jeżeli zobowiązany z weksla nie zapłaci poszukiwanej sumy, komornik sprzeda weksel. Dokonany przez komornika indos wywiera skutki indosu wpisanego przez zobowiązanego. Jeżeli na wekslu zostały umieszczone wyrazy „nie na zlecenie” lub inne zastrzeżone równoważnie, komornik może przenieść weksel na nabywcę tylko w formie i ze skutkiem przewidzianym w przepisach o przelewie wierzytelności (art. 901 § 5 k.p.c.).

Papier wartościowy jako składnik masy upadłościowej, sanacyjnej, układowej

1. Papier wartościowy – w przypadku ogłoszenia upadłości lub otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego jego właściciela - stanowi odpowiednio składnik masy upadłości (art. 61, 62 p.u.), masy sanacyjnej, układowej.
2. Masa układowa i masa sanacyjna (z wyjątkiem, o którym mowa w art. 323 p.r.) nie są przedmiotem likwidacji. W przypadku przejęcia masy układowej albo masy sanacyjnej przez zarządcę dysponowanie papierami wartościowymi będzie należało do zarządcy (art. 52 ust. 1 p.r.).

Papier wartościowy jako składnik masy upadłościowej, sanacyjnej, układowej

1. Z kolei jeżeli nie ustanowiono zarządcy dłużnik w postępowaniu restrukturyzacyjnym nie może dokonywać czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu obejmujących papiery wartościowe bez zgody nadzorcy sądowego wymaganej pod rygorem nieważności (art. 39 p.r.).
2. Upadły traci prawo do dysponowania papierem wartościowym na rzecz syndyka (art. 77, 173 p.u.), który dysponuje papierem wartościowym w imieniu własnym ale na rachunek upadłego (art. 160 ust. 1 p.u.). Do wykonywania przez syndyka praw z akcji ma zastosowanie art. 186 p.u. Papier wartościowy jako składnik masy upadłości podlega likwidacji przez syndyka w trybie art. 332 p.u. poprzez „wykonanie albo zbycie”

CZĘŚĆ OGÓLNA PRAWA PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

.

Jaka jest podstawowa zasada przy spełnianiu świadczenia wynikającego z papieru wartościowego?

- Art. 921[6] . Jeżeli zobowiązanie wynika z wystawionego papieru wartościowego, dłużnik jest obowiązany do świadczenia za zwrotem dokumentu albo udostępnieniem go dłużnikowi celem pozbawienia dokumentu jego mocy prawnej w sposób zwyczajowo przyjęty.

Kto jest uprawniony do odebrania świadczenia z papieru wartościowego?

- Art. 921[7] . Spełnienie świadczenia do rąk posiadacza legitymowanego treścią papieru wartościowego zwalnia dłużnika, chyba że działał on w złej wierze.

Jak przenosi się prawa z papieru wartościowego imiennego?

- Art. 921[8] . Papiery wartościowe imienne legitymują osobę imiennie wskazaną w treści dokumentu. Przeniesienie praw następuje przez przelew połączony z wydaniem dokumentu

Jak przenosi się prawa z papieru wartościowego na zlecenie?

- Art. 921[9] . § 1. Papiery wartościowe na zlecenie legitymują osobę wymienioną w dokumencie oraz każdego, na kogo prawa zostały przeniesione przez indos. § 2. Indos jest pisemnym oświadczeniem umieszczonym na papierze wartościowym na zlecenie i zawierającym co najmniej podpis zbywcy, oznaczającym przeniesienie praw na inną osobę. § 3. Do przeniesienia praw z dokumentu potrzebne jest jego wydanie oraz istnienie nieprzerwanego szeregu indosów.

Jak przenosi się prawa z papieru wartościowego na okaziciela?

- Art. 921[12] . Przeniesienie praw z dokumentu na okaziciela wymaga wydania tego dokumentu.

Jakie są obowiązki dłużnika przed spełnieniem świadczenia na rzecz posiadacza papieru wartościowego na okaziciela?

- Art. 921[11] . Dłużnik nie ma obowiązku dochodzenia, czy okaziciel jest właścicielem dokumentu. Jednakże w razie uzasadnionych wątpliwości, czy okaziciel dokumentu jest wierzycielem, dłużnik powinien złożyć przedmiot świadczenia do depozytu sądowego.

Jakiego rodzaju zarzuty służą dłużnikowi?

Dłużnik może powołać się względem wierzyciela na zarzuty, które:

- dotyczą ważności dokumentu
- lub wynikają z jego treści
- albo służą mu osobiście przeciw wierzycielowi.

Dłużnik może także powołać się na zarzuty, które mu służą przeciw poprzedniemu wierzycielowi, jeżeli nabywca dokumentu działał świadomie na szkodę dłużnika.

Jaka jest różnica między papierem wartościowym a znakiem legitymacyjnym?

- W razie utraty znaku legitymacyjnego stwierdzającego w swej treści obowiązek świadczenia na żądanie wierzyciela, dłużnik może uzależnić spełnienie świadczenia od wykazania uprawnienia przez osobę zgłaszającą takie żądanie.

Akcja jako papier wartościowy

.

Co oznacza, że akcja to prawo udziałowe?

Kapitał zakładowy spółki akcyjnej dzieli się na akcje o równej wartości nominalnej.

Na czym polega istota akcji w PSA?

- Akcje są obejmowane w zamian za wkłady pieniężne lub niepieniężne.
- Wkładem niepieniężnym na pokrycie akcji może być wszelki wkład mający wartość majątkową, w szczególności świadczenie pracy lub usług.
- Akcje nie posiadają wartości nominalnej, nie stanowią części kapitału akcyjnego i są niepodzielne.

Co to są imienne świadectwa założycielskie?

- Art. 355. § 1. Spółka może emitować imienne świadectwa założycielskie w celu wynagrodzenia usług świadczonych przy powstaniu spółki. § 2. Świadectwa założycielskie mogą być emitowane najwyżej na okres dziesięciu lat od chwili zarejestrowania spółki. Świadectwa dają prawo uczestnictwa w podziale zysku spółki w granicach ustalonych przez statut, po uprzednim odliczeniu na rzecz akcjonariuszy określonej w statucie minimalnej dywidendy. § 3. Wynagrodzenie za usługi lub inne świadczenia spełnione na rzecz spółki przez założycieli, akcjonariuszy, a także spółki i spółdzielnie z nimi powiązane albo pozostające w stosunku zależności bądź dominacji, nie może przewyższać zwykłego wynagrodzenia przyjętego w obrocie.

Co to są świadectwa użytkowe?

- Art. 361. § 1. Statut może przewidywać, że w zamian za akcje umorzone spółka emituje świadectwa użytkowe bez określonej wartości nominalnej. Świadectwa użytkowe mogą być imienne lub na okaziciela. § 2. Jeżeli statut nie stanowi inaczej, świadectwa użytkowe uczestniczą na równi z akcjami w dywidendzie oraz w nadwyżce majątku spółki, pozostałej po pokryciu wartości nominalnej akcji. § 3. Uprawniony ze świadectwa użytkowego nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania związane z umorzoną akcją i nie przysługują mu żadne prawa udziałowe, z wyjątkiem uprawnień określonych w § 2.

Co to są warranty subskrypcyjne?

W celu podwyższenia kapitału zakładowego spółka może emitować papiery wartościowe imienne lub na okaziciela uprawniające ich posiadacza do zapisu lub objęcia akcji, z wyłączeniem prawa poboru (warranty subskrypcyjne).

Walne zgromadzenie może uchwalić podwyższenie kapitału zakładowego z zastrzeżeniem, że osoby, którym przyznano prawo do objęcia akcji, wykonają je na warunkach określonych w uchwale w trybie określonym w art. 448–452 (warunkowe podwyższenie kapitału zakładowego).

Uchwała o warunkowym podwyższeniu kapitału zakładowego może zostać powzięta w celu przyznania praw do objęcia akcji przez posiadaczy warrantów subskrypcyjnych.

Jakie korzyści płyną z akcji?

- Art. 347. § 1. Akcjonariusze mają prawo do udziału w zysku wykazanym w sprawozdaniu finansowym, zbadanym przez biegłego rewidenta, który został przeznaczony przez walne zgromadzenie do wypłaty akcjonariuszom.

Jaki status prawny ma akcjonariusz w spółce akcyjnej?

- Akcjonariusze są zobowiązani jedynie do świadczeń określonych w statucie.
- Akcjonariusze nie odpowiadają za zobowiązania spółki

Co to są akcje uprzywilejowane?

- Art. 352. Jednej akcji nie można przyznać więcej niż dwa głosy. W przypadku zamiany takiej akcji na akcję na okaziciela lub w razie jej zbycia wbrew zastrzeżonym warunkom uprzywilejowanie to wygasa. Art. 353. § 1. Akcje uprzywilejowane w zakresie dywidendy mogą przyznawać uprawnionemu dywidendę, która przewyższa nie więcej niż o połowę dywidendę przeznaczoną do wypłaty akcjonariuszom uprawnionym z akcji nieuprzywilejowanych. § 2. Akcje uprzywilejowane w zakresie dywidendy nie korzystają z pierwszeństwa zaspokojenia przed pozostałymi akcjami. § 3. Wobec akcji uprzywilejowanej w zakresie dywidendy może być wyłączone prawo głosu (akcje nieme). Przepisów § 1 i 2 nie stosuje się do akcji niemych. Wyłączenie przepisu § 1 nie dotyczy zaliczek na poczet dywidendy. § 4. Statut może przewidywać, że akcjonariuszowi uprawnionemu z akcji niemej, któremu nie wypłacono w pełni albo częściowo dywidendy w danym roku obrotowym, przysługuje wyrównanie z zysku w następnych latach, nie później jednak niż w ciągu kolejnych trzech lat obrotowych. § 5. Przepisu § 4 nie stosuje się do zaliczek na poczet dywidendy

Czy z akcją (opłaconą) może być związany obowiązek?

- Art. 356. § 1. Z akcją imienną może być związany obowiązek powtarzających się świadczeń niepieniężnych. § 2. Akcje takie mogą być przenoszone tylko za zgodą spółki. Spółka może odmówić zgody jedynie z ważnych powodów, bez obowiązku wskazania innego nabywcy. § 3. Statut może przewidywać odszkodowanie umowne za niewykonanie lub nienależyte wykonanie powtarzających się świadczeń związanych z akcją. § 4. Spółka zobowiązana jest spełnić wynagrodzenie za świadczenia określone w § 1, nawet gdy bilans nie wykazuje zysku. Przepis art. 355 § 3 stosuje się odpowiednio.

Jakiego rodzaju papierem wartościowym jest akcja? Czy akcja ma formę dokumentu papierowego?

- Akcje nie mają formy dokumentu.

Gdzie podlegają zarejestrowaniu akcje spółki niepublicznej?

- Akcje spółki niebędącej spółką publiczną podlegają zarejestrowaniu w rejestrze akcjonariuszy

Jak akcjonariusz legitymuje się wobec spółki?

- Art. 343. § 1. Wobec spółki uważa się za akcjonariusza tylko tę osobę, która jest wpisana do rejestru akcjonariuszy, z uwzględnieniem ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi

Co to jest świadectwo rejestrowe?

- Art. 328[6] § 1. Na żądanie akcjonariusza albo zastawnika albo użytkownika uprawnionego do wykonywania prawa głosu z akcji podmiot prowadzący rejestr akcjonariuszy wystawia imienne świadectwo rejestrowe (świadectwo rejestrowe).
- § 2. Świadectwo rejestrowe potwierdza uprawnienia wynikające z akcji, które nie mogą być realizowane wyłącznie na podstawie zapisów w rejestrze akcjonariuszy

Jak wygląda podzielność akcji? Jak wygląda sytuacja współuprawnionych z akcji?

- Akcje są niepodzielne.
- Współuprawnieni z akcji wykonują swoje prawa w spółce przez wspólnego przedstawiciela; za świadczenia związane z akcją odpowiadają solidarnie.
- Jeżeli współuprawnieni nie wskazali wspólnego przedstawiciela, oświadczenia spółki mogą być dokonywane wobec któregokolwiek z nich.
- Statut może ograniczyć lub wyłączyć wstąpienie do spółki współmałżonka akcjonariusza w przypadku, gdy akcja jest objęta wspólnością majątkową małżeńską

Czy akcje są zbywalne?

- 337. § 1. Akcje są zbywalne. § 2. Statut może uzależnić rozporządzenie akcjami imiennymi od zgody spółki albo w inny sposób ograniczyć możliwość rozporządzenia akcjami imiennymi. § 3. W przypadku gdy statut uzależnia przeniesienie akcji od zgody spółki, zgody udziela zarząd w formie pisemnej pod rygorem nieważności, jeżeli statut nie stanowi inaczej. § 4. Jeżeli spółka odmawia zgody na przeniesienie akcji, powinna wskazać innego nabywcę. Termin do wskazania nabywcy, cenę albo sposób jej określenia oraz termin zapłaty określa statut. W przypadku braku tych postanowień akcja imienna może być zbyta bez ograniczenia. Termin do wskazania nabywcy nie może być dłuższy niż dwa miesiące od dnia zgłoszenia spółce zamiaru przeniesienia akcji. § 5. Zbycie akcji w postępowaniu egzekucyjnym nie wymaga zgody spółki. § 6. Przepisy § 1–5 stosuje się odpowiednio do rozporządzenia częścią ułamkową akcji.

Czy można wyłączyć dopuszczalność rozporządzenia akcją?

- Art. 338. § 1. Umowa ograniczająca na określony czas rozporządzanie akcją lub częścią ułamkową akcji jest dopuszczalna. Ograniczenie rozporządzania nie może być ustanowione na okres dłuższy niż pięć lat od dnia zawarcia umowy. § 2. Dopuszczalne są umowy ustanawiające prawo pierwokupu lub inne prawo pierwszeństwa nabycia akcji lub ułamkowej części akcji. Ograniczenia rozporządzania, wynikające z takich umów, nie mogą trwać dłużej niż dziesięć lat od dnia zawarcia umowy

Czy spółka może finansować nabycie własnych akcji?

- Art. 345. § 1. Spółka może, bezpośrednio lub pośrednio, finansować nabycie lub objęcie emitowanych przez nią akcji w szczególności przez udzielenie pożyczki, dokonanie zaliczkowej wypłaty, ustanowienie zabezpieczenia. § 2. Finansowanie następuje na warunkach rynkowych, w szczególności w odniesieniu do odsetek otrzymywanych przez spółkę oraz zabezpieczeń ustanowionych na rzecz spółki z tytułu udzielonych pożyczek lub wypłaconych zaliczek, a także po zbadaniu wypłacalności dłużnika. § 3. Jeżeli spółka finansuje nabycie lub objęcie emitowanych przez nią akcji, nabycie bądź objęcie następuje w zamian za godziwą cenę. § 4. Spółka może finansować nabycie lub objęcie emitowanych przez nią akcji, o ile uprzednio utworzyła na ten cel kapitał rezerwowi z kwoty, która zgodnie z art. 348 § 1 może być przeznaczona do podziału.

Czy akcje podlegają umorzeniu?

- Art. 359. § 1. Akcje mogą być umorzone w przypadku, gdy statut tak stanowi. Akcja może być umorzona albo za zgodą akcjonariusza w drodze jej nabycia przez spółkę (umorzenie dobrowolne), albo bez zgody akcjonariusza (umorzenie przymusowe). Umorzenie dobrowolne nie może być dokonane częściej niż raz w roku obrotowym. Przesłanki i tryb przymusowego umorzenia określa statut. § 2. Umorzenie akcji wymaga uchwały walnego zgromadzenia. Uchwała powinna określać w szczególności podstawę prawną umorzenia, wysokość wynagrodzenia przysługującego akcjonariuszowi akcji umorzonych bądź uzasadnienie umorzenia akcji bez wynagrodzenia oraz sposób obniżenia kapitału zakładowego. Umorzenie przymusowe następuje za wynagrodzeniem, które nie może być niższe od wartości przypadających na akcję aktywów netto, wykazanych w sprawozdaniu finansowym za ostatni rok obrotowy, pomniejszonych o kwotę przeznaczoną do podziału między akcjonariuszy. \

Czy można umorzyć akcje bez obniżenia kapitału zakładowego?

- Art. 360. § 1. Umorzenie akcji wymaga obniżenia kapitału zakładowego. Uchwała o obniżeniu kapitału zakładowego powinna być powzięta na walnym zgromadzeniu, na którym powzięto uchwałę o umorzeniu akcji. § 2. Wymogów, o których mowa w art. 456, nie stosuje się do umorzenia akcji: 1) gdy spółka umarza akcje własne nabyte nieodpłatnie w celu ich umorzenia lub jeżeli wynagrodzenie akcjonariuszy akcji umorzonych ma być wypłacone wyłącznie z kwoty, która zgodnie z art. 348 § 1 może być przeznaczona do podziału, lub 3) gdy umorzenie następuje bez jakichkolwiek świadczeń na rzecz akcjonariuszy, z wyjątkiem przyznania im świadectw użytkowych.

Czy spółka może nabywać akcje własne?

- art. 362. § 1. Spółka nie może nabywać wyemitowanych przez nią akcji (akcje własne). Zakaz ten nie dotyczy: 1) nabycia akcji w celu zapobieżenia bezpośrednio zagrażającej spółce poważnej szkodzi; 2) nabycia akcji, które mają być zaoferowane do nabycia pracownikom lub osobom, które były zatrudnione w spółce lub spółce z nią powiązanej przez okres co najmniej trzech lat; 2a) spółki publicznej, nabywającej akcje w celu wypełnienia zobowiązań wynikających z instrumentów dłużnych zamiennych na akcje; 3) nabycia akcji w drodze sukcesji uniwersalnej; 4) instytucji finansowej, która nabywa za wynagrodzeniem w pełni pokryte akcje na cudzy rachunek celem ich dalszej odsprzedaży; 5) nabycia akcji w celu ich umorzenia; 6) nabycia w pełni pokrytych akcji w drodze egzekucji celem zaspokojenia roszczeń spółki, których nie można zaspokoić w inny sposób z majątku akcjonariusza; 7) nabycia w pełni pokrytych akcji nieodpłatnie; 8) nabycia na podstawie i w granicach upoważnienia udzielonego przez walne zgromadzenie; upoważnienie powinno określać warunki nabycia, w tym maksymalną liczbę akcji do nabycia, okres upoważnienia, który nie może przekraczać pięciu lat, oraz maksymalną i minimalną wysokość zapłaty za nabywane akcje, jeżeli nabycie następuje odpłatnie; 9) nabycia akcji w innych przypadkach przewidzianych w ustawie.

OBLIGACJE

.

Co to jest obligacja?

- Obligacja jest papierem wartościowym emitowanym w serii, w którym emitent stwierdza, że jest dłużnikiem właściciela obligacji, zwanego dalej „obligatariuszem”, i zobowiązuje się wobec niego do spełnienia określonego świadczenia.
- Przez obligacje emitowane w serii rozumie się obligacje reprezentujące prawa majątkowe podzielone na określoną liczbę równych jednostek

Kto ma zdolność emisyjną obligacji?

a) osoby prawne, w tym osoby prawne mające siedzibę poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej: a) prowadzące działalność gospodarczą lub b) utworzone wyłącznie w celu przeprowadzenia emisji obligacji, 2) osoby prawne upoważnione do emisji obligacji na podstawie odrębnych ustaw, 3) spółki komandytowo-akcyjne, 4) spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe oraz Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa, 5) gminy, powiaty oraz województwa, zwane dalej „jednostkami samorządu terytorialnego”, a także związki tych jednostek oraz jednostki władz regionalnych lub lokalnych innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej, 6) instytucje finansowe, których członkiem jest Rzeczpospolita Polska lub Narodowy Bank Polski, lub przynajmniej jedno z państw należących do Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), lub bank centralny Opracowano na podstawie: t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1208, z 2021 r. poz. 187. takiego państwa, lub instytucje, z którymi Rzeczpospolita Polska zawarła umowy regulujące działalność takich instytucji na terenie Rzeczypospolitej Polskiej i zawierające stosowne postanowienia dotyczące emisji obligacji

Co jest substratem obligacji?

- Obligacje nie mogą mieć formy dokumentu.
- Obligacje podlegają zarejestrowaniu w depozycie papierów wartościowych prowadzonym zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2020 r. poz. 89, 284, 288 i 568)
- Do powstawania oraz przenoszenia praw z obligacji stosuje się przepisy ustawy o obrocie instrumentami finansowymi.
- Po ustaleniu uprawnionych do świadczeń z tytułu wykupu obligacji prawa z tej obligacji nie mogą być przenoszone.

Jaka jest odpowiedzialność obligatariusza?

- Za zobowiązania wynikające z obligacji emitent odpowiada całym swoim majątkiem

Jakie są rodzaje obligacji z uwagi na sposób identyfikacji uprawnionego?

- Obligacje mogą być imienne albo na okaziciela.
- Emitent w warunkach emisji może wprowadzić zakaz albo ograniczenie zbywania obligacji imiennych.

Co to są obligacje partycypacyjne?

- Emitent może emitować obligacje, które przyznają obligatariuszom prawo do udziału w zysku emitenta, zwane dalej „obligacjami partycypacyjnymi”. Szczegółowe warunki i zasady tego udziału określają warunki emisji, które należy złożyć w sądzie rejestrowym właściwym dla emitenta.
- Jeżeli emitentem jest spółka, która podlega obowiązkowi wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego, wzmianka o prawie obligatariuszy do udziału w zysku również podlega wpisowi do tego rejestru.
- Rozporządzenie przez emitenta zyskiem stanowiącym udział obligatariuszy w sposób sprzeczny z warunkami emisji jest bezskuteczne wobec obligatariuszy.

Co to są obligacje zamienne?

- Spółka może, o ile jej statut tak stanowi, emitować obligacje uprawniające do objęcia akcji emitowanych przez spółkę w zamian za te obligacje.

Co to są obligacje z prawem pierwszeństwa?

- Spółka może emitować obligacje uprawniające obligatariusza – oprócz innych świadczeń – do subskrybowania akcji spółki z pierwszeństwem przed jej akcjonariuszami
- Uchwała o emisji obligacji z prawem pierwszeństwa określa liczbę akcji przypadających na jedną obligację oraz cenę emisyjną akcji albo sposób jej ustalenia, a także termin wygaśnięcia uprawnień obligatariuszy wynikających z przyznanego prawa pierwszeństwa.

Co to są obligacje wieczyste?

- Emitent może emitować obligacje niepodlegające wykupowi, z uprawnieniem obligatariusza do otrzymywania odsetek przez czas nieoznaczony,

Co to są obligacje przychodowe?

- Emitent może emitować obligacje uprawniające obligatariusza do zaspokojenia roszczeń z pierwszeństwem przed innymi wierzycielami emitenta: 1) z całości albo części przychodów lub z całości albo części majątku przedsięwzięć, które zostały sfinansowane w całości albo części ze środków uzyskanych z emisji obligacji, lub 2) z całości albo części przychodów z innych przedsięwzięć określonych przez emitenta – zwane „obligacjami przychodowymi”.
- Emitent może ograniczyć swoją odpowiedzialność za zobowiązania wynikające z obligacji przychodowych do kwoty przychodów lub wartości majątku przedsięwzięcia, do których obligatariuszom przysługuje uprawnienie,

Akcje

pw

2

- X pobierał odsetki od swojego udziału kapitałowego w spółce jawnej. X wniósł do zarządu spółki akcyjnej o przyznanie odsetek od akcji. Czy zarząd wypłaci mu odsetki, a jeśli tak to według jakiej stopy?

3

- Spółka akcyjna, w której X ma akcje osiągnęła duży zysk. Zysk rozdziela się w stosunku do liczby akcji. X ma akcje nie w pełni pokryte. Czy jeżeli akcje nie są całkowicie pokryte:
  - a) nie ma to wpływu na udział w zysku?
  - b) zysk rozdziela się w stosunku do dokonanych wpłat na akcje?

4

- Zarząd spółki chce emitować akcje uprzywilejowane podczas gdy statut stanowi, że w spółce są akcje zwykłe na okaziciela. Co ma zrobić zarząd?

5.

- Y chce zainwestować w akcje spółki. Wobec rozproszenia akcjonariatu do władzy w spółce potrzebuje 25% głosów na WZA. Statut nie wymaga kworum. Spółka wyemitowała akcje uprzywilejowane co do głosu jako akcje założycielskie. Co doradzisz inwestorowi?

6.

- X namawia Y do zainwestowania w jego spółkę. Obiecuje, że zmieni statut i przyzna akcję złotą z prawem weta na WZA. Co doradzisz X?

7.

- X ma dwie akcje w spółce akcyjnej – i choć statut o tym nie stanowi – X boi się, że jego akcje będą umorzone bez ekwiwalentu. Jak pocieszysz X?

8.

- X obiecał swojemu zięciowi, że po ślubie da młodej parze pakiet akcji w dobrej spółce akcyjnej. Małżonkowie nie spisali intercyzy. Statut ani nie ograniczył ani nie wyłączył wstąpienia do spółki współmałżonka akcjonariusza w przypadku, gdy akcja jest objęta wspólnością majątkową małżeńską. Teść nie ufa zięciowi. Co mu doradzisz w sprawie darowizny?

9.

Spółka X chce za wszelką cenę sprzedać Y akcje imienne w Z ale:

- Statut Z uzależnia nabycie akcji od zgody Spółki Z, a wiadomo że spółka Z nigdy takich zgód nie udziela
- Statut Z wprowadza pierwszeństwo nabycia akcji na rzecz dotychczasowych akcjonariuszy, a ci zawsze z tego prawa korzystają.

Co doradzisz X i Y?

10.

- X kupił akcje w spółce, która osiąga zyski ale nigdy ich nie wypłaca bo WZA zawsze przegłosowuje uchwały o przelaniu zysku na kapitał zapasowy. Co może zrobić X?

11.

- Spółka publiczna została postawiona w stan upadłości. Czy X może sprzedać swoje akcje?

12.

- Układ spółki akcyjnej przewiduje konwersję wierzytelności na akcje nieme. Od początku istnienia spółki spółka nie wypłacała zysku. Głosujesz za układem czy przeciwko?

13.

- X zmarł i osierocił 2 dzieci i żonę. Nie zostawił testamentu. 1 dziecko jest pełnoletnie. W skład masy spadkowej wchodzi akcje. Spółka szykuje się do wypłaty zysku. Co radca/adwokat powinien doradzić spadkobiercom?

14

- W spółce akcyjnej są wyłącznie akcje na okaziciela, jedynego akcjonariusza który zamierza podnieść kapitał zakładowy, doprosić inwestorów i ograniczyć obrót akcjami w spółce. Co mu doradzisz?

15

- Akcjonariusz w oparciu o akcje otrzymał dywidendę, którą przeznaczył na remont domu. Następnie uchwała o wypłacie dywidendy została unieważniona. Czy spółka może dochodzić zwrotu dywidendy?

16.

- Akcjonariusze planują podnieść kapitał zakładowy i pozyskać inwestora. Jak doradzisz im zabezpieczenie?

17.

- Akcjonariusz ma w portfelu różne akcje tej samej spółki. Czy może głosować z nich różnie?

18.

- Na stacji benzynowej przy autostradzie oferowane są papiery wartościowe w postaci udziałów w spółce z o.o. Kupować?

WEKSEL

- Zabezpieczenie osobiste
- Zabezpieczenie dane przez dłużnika, możliwość zabezpieczenia przez osobę trzecią (alternatywą jest poręczenie cywilne albo kumulatywne przystąpienie do długu)
- Nie chroni przed upadłością/restrukturyzacją dłużnika
- W przypadku zabezpieczenia danego przez dłużnika weksel jedynie ułatwia windykację ale jest rozwiązaniem gorszym od oświadczenia o poddaniu się egzekucji /art. 777 k.p.c./, które jest tytułem egzekucyjnym
- Jest papierem wartościowym opiewającym na wierzytelność /prawo idzie za dokumentem/

Weksel jako instrument zabezpieczenia

- trasowany
- własny

- zupełny
- in blanco

- zbywalny przez indos/ weksel na zlecenie/
- zbywalny w drodze przelewu

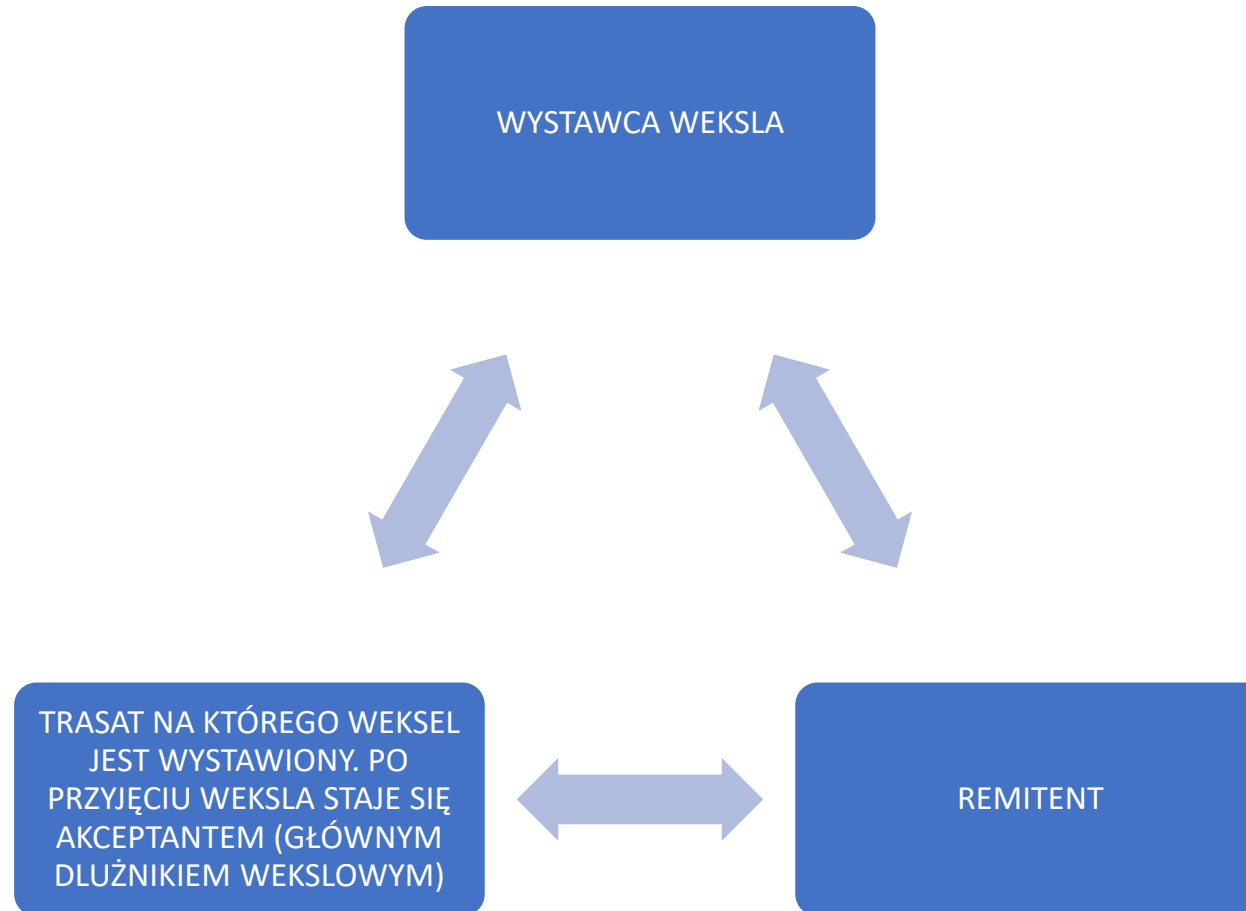
Atuty proceduralne

- Czwartą część opłaty pobiera się od pozwu spełniającego przesłanki do rozpoznania w postępowaniu nakazowym
- Sąd wydaje również nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym przeciwko zobowiązanemu z weksla lub czeku należycie wypełnionego, których prawdziwość i treść nie nasuwają wątpliwości. W przypadku przejścia na powoda praw z weksla lub czeku, do wydania nakazu niezbędne jest przedstawienie dokumentów uzasadniających roszczenia, o ile przejście tych praw na powoda nie wynika bezpośrednio z weksla lub czeku.
- Nakaz zapłaty z chwilą wydania stanowi tytuł zabezpieczenia, wykonalny bez nadawania mu klauzuli wykonalności. Kwota zasądzona nakazem wraz z wymagalnymi odsetkami stanowi sumę, której złożenie przez dłużnika na rachunek depozytowy Ministra Finansów w rozumieniu przepisów o finansach publicznych, wystarczy do zabezpieczenia.
- Nakaz zapłaty wydany na podstawie weksla lub czeku staje się natychmiast wykonalny po upływie terminu do zaspokojenia roszczenia. W razie wniesienia zarzutów sąd może na wniosek pozwanego wstrzymać wykonanie nakazu

Przebieg procesu wekslowego

POZEWS	NAKAZ ZAPŁATY NA POSIEDZNIU NIEJAWNYM	TERMIN 14 DNI DO WNIESIENIA ZARZUTÓW	WNIESIENIE ZARZUTÓW/LUB PRAWOMOCNOŚĆ NAKAZU	SPRAWA W I INSTANCJI	SPRAWA W II INSTANCJI	SPRAWA PRZED SN
	→MOŻLIWOŚĆ ZABEZPIECZENIA WEKSLA					
			→	MOŻLIWOŚĆ EGZKUCJI WEKSLA		

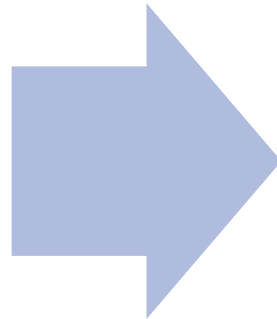
WEKSEL TRASOWANY

UCZESTNICY RELACJI WEKSLOWEJ /TRATA/

WYSTAWCA WEKSLA	TRASAT	REMITENT / PIERWSZY INDOSANT	PIERWSZY INDOSATARIUSZ/ DRUGI INDOSANT	DRUGI INDOSATARIUSZ / TRZECI INDOSANT	TRZECI INDOSATARIUSZ/ POSIADACZ WEKSLA
AWALISTA ZA WYSTAWCĘ	TRASANT/AKCEPTANT				
	AWALISTA ZA AKCEPTANTA	AWALISTA ZA PIERWSZEGO INDOSANTA	AWALISTA ZA DRUGIEGO INDOSANTA	AWALISTA ZA TRZECIEGO INDOSANTA	

WEKSEL WŁASNY

Posiadacz weksla

- Będzie uważany za prawnego posiadacza, kto ma weksel i wykaże prawo swoje nieprzerwanym szeregiem indosów, chociażby ostatni indos był in blanco.
- Przekreślone indosy uważa się w tym względzie za nieistniejące. Gdy po indosie in blanco następuje dalszy indos, uważa się, że indosant, który go podpisał, nabył weksel na mocy indosu in blanco.

Abstrakcyjny charakter weksla

Osoby, przeciw którym dochodzi się praw z wekslu, **nie mogą wobec posiadacza zasłaniać się zarzutami, opartymi na swych stosunkach o s o b i s t y c h**

z wystawcą lub z posiadaczami poprzednimi, chyba że posiadacz, nabywając weksel, działał świadomie na szkodę dłużnika

AWAL

- Zapłatę wekslu można zabezpieczyć poręczeniem wekslowym (aval) co do całości sumy wekslowej lub co do jej części.
- Poręczenie może dać osoba trzecia lub nawet osoba, podpisana na wekslu.
- Poręczenie umieszcza się na wekslu albo na przedłużku.
- Poręczenie oznacza się wyrazem „poręczam” lub innym zwrotem równoznacznym; podpisuje je poręczyciel.
- Sam podpis na przedniej stronie wekslu uważa się za udzielenie poręczenia, wyjąwszy gdy jest to podpis wystawcy lub trasata.
- Poręczenie powinno wskazywać, za kogo je dano. W braku takiej wskazówki uważa się, że poręczenia udzielono za wystawcę.

AWAL

- Poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo, jak ten, za kogo poręczył. Zobowiązanie poręczyciela jest ważne, chociażby nawet zobowiązanie, za które poręcza, było nieważne z jakiegokolwiek przyczyny z wyjątkiem wady formalnej.
- Poręczyciel wekslowy, który zapłacił weksel, nabywa prawa, wynikające z wekslu, przeciw osobie, za którą poręczył, i przeciw tym, którzy wobec tej osoby odpowiadają z wekslu.

WEKSEL TRASOWANY JAKO DOKUMENT FORMALNY

Weksel trasowany zawiera:

- 1) nazwę „weksel” w samym tekście dokumentu, w języku, w jakim go wystawiono;
- 2) polecenie bezwarunkowe zapłacenia oznaczonej sumy pieniężnej;
- 3) nazwisko osoby, która ma zapłacić (trasata);
- 4) oznaczenie terminu płatności;
- 5) oznaczenie miejsca płatności;
- 6) nazwisko osoby, na której rzecz lub na której zlecenie zapłata ma być dokonana;
- 7) oznaczenie daty i miejsca wystawienia wekslu;
- 8) podpis wystawcy wekslu.

SKUTKI NIEDOCHOWANIA FORMALIZMU

- Nie będzie uważany za weksel trasowany dokument, któremu brak jednej z wymienionych powyżej cech, wyjąwszy przypadki:
- Weksel bez oznaczenia terminu płatności uważa się za płatny za okazaniem.
- W braku osobnego oznaczenia, miejsce, wymienione obok nazwiska trasata, uważa się za miejsce płatności, a także za miejsce zamieszkania trasata.
- Weksel, w którym nie oznaczono miejsca wystawienia, uważa się za wystawiony w miejscu, podanem obok nazwiska wystawcy

WEKSEL WŁASNY

Weksel własny zawiera:

- 1) nazwę „weksel” w samym tekście dokumentu, w języku, w jakim go wystawiono;
- 2) przyrzeczenie bezwarunkowe zapłacenia oznaczonej sumy pieniężnej;
- 3) oznaczenie terminu płatności;
- 4) oznaczenie miejsca płatności;
- 5) nazwisko osoby, na której rzecz lub na której zlecenie zapłata ma być dokonana;
- 6) oznaczenie daty i miejsca wystawienia wekslu;
- 7) podpis wystawcy weksla

Przykład weksla:

WEKSEL

*Dnia 10 listopada 2020 roku zapłacimy bez protestu za ten sola weksel
kwotę 100 000 zł (sto tysięcy polskich złotych)*

na zlecenie

ABS spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Opolu, nr KRS 000012345.

Weksel płatny w PKO BP S.A. Oddział w Opolu 10 0000 1111 2222 3333 4444

Opole, dnia 1 października 2020 roku

DEF Spółka Akcyjna z siedzibą w Opolu, nr KRS 00006789

Jan Kowalski

Jan Nowak

Prezes Zarządu

Prokurent

Przykład weksla – in dorso

Opole, dnia 2 października 2020 roku

Ustępuję na zlecenie XYZ spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Opolu, nr KRS 00002545

DEF Spółka Akcyjna z siedzibą w Opolu, nr KRS 00006789

Jan Kowalski

Jan Nowak

Prezes Zarządu

Prokurent

Opole, dnia 4 października 2020 roku

Ustępuję na zlecenie Krzysztofa Kowala, PESEL 9009129876543

XYZ spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Opolu, nr KRS 00002545

Tomasz Nowy

Krzysztof Dobry

Prezes Zarządu

Członek Zarządu

KLAUZULE WEKSLOWO SKUTEKZNE

1. **klauzula domicylova** (domicylat), która ma na celu wskazanie osoby trzeciej jako tej, u której weksel ma być płatny.
2. **klauzula odsetkowa**, która zabezpiecza uprawnionego z weksła przed negatywnymi skutkami zmiany wartości zobowiązania wekslowego. Klauzula ta jest skuteczna tylko w odniesieniu do weksli płatnych za okazaniem i w jakiś czas po okazaniu.
3. klauzulę zakazującą dalszego indosowania weksła (zbywania) określaną również jako **klauzula nie na zlecenie**. Weksel z klauzulą „nie na zlecenie” nazywany jest wekslem imiennym lub rekta wekslem. Zbycie takiego weksła jest dopuszczalne tylko ze skutkami przelewu uregulowanego w kodeksie cywilnym. W skrócie spowoduje to, że ograniczenie w powoływaniu zarzuty przeciwko zobowiązaniu wekslowemu zostanie w znacznym stopniu zniesione.
4. **klauzula prezentacyjna**, która dotyczy przedstawienia weksła do przyjęcia. Zastrzeżenie to ma na celu przedstawienie weksła do przyjęcia zanim uprawniony będzie żądał zapłaty sumy wekslowej.
5. **klauzula ewikcyjna** zwaną również „**bez obliga**”, która ma na celu wykluczenie odpowiedzialności wystawcy za przyjęcie lub indosanta za przyjęcie i zapłatę. Wystawca bowiem nie może się zwolnić z zapłaty weksła, gdyby to uczynił uważa się takowa klauzulę jako nienapisaną. Indosant zwalnia się umieszczając klauzulę zwolnienia od zapłaty od zapłaty sumy wekslowej posiadaczom podpisanym na wekslu po nim.
6. **klauzula wtórnikowa**, która ma na celu zakazania wystawiania wtóropisów weksła. Bowiem weksel można wystawić w kilku jednobrzmiących egzemplarzach.

KLAUZULE WEKSLOWO SKUTECZNE

- 1.klauzula protestacyjna** pisaną albo „**bez protestu**” albo „**bez kosztów**”, która zwalnia posiadacza od sporządzenia protestu jako warunku zwrotnego poszukiwania z powodu nieprzyjęcia lub niezapłacenia weksla. Klauzula taka zwalnia uprawnionego względem wszystkich dłużników z wyjątkiem tzw. dłużników głównych.
- 2.klauzula kasatoryjna**, uchylającą skuteczność zapłaty za inne egzemplarze weksla wydanego we wtóropisach.
- 3.klauzula zastępcza**, która wskazuje osobę, która ma przyjąć i zapłacić weksel w razie potrzeby tzw. adres w potrzebie.

TERMINY PŁATNOŚCI WEKSLA

Weksel może być płatny:

za okazaniem;

w pewien czas po okazaniu;

w pewien czas po dacie;

w oznaczonym dniu.

Weksle z innymi terminami płatności lub z kilku następującymi po sobie terminami są nieważne

WEKSEL IN BLANCO

Jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartem porozumieniem, nie można wobec posiadacza zaślaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że

- a) posiadacz nabył weksel w złej wierze
- b) albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa.

SZCZEGÓLNE RELACJE WEKSLOWE

- Weksel może być wystawiony na własne zlecenie wystawcy.
- Trasatem może być sam wystawca.
- Weksel może być wystawiony na rachunek osoby trzeciej.

ODSETKI

- W wekslu, płatnym za okazaniem lub w pewien czas po okazaniu, może wystawca zastrzec oprocentowanie sumy wekslowej.
- W każdym innym wekslu zastrzeżenie takie uważa się za nienapisane. Stopa odsetek powinna być określona w wekslu, w braku jej określenia zastrzeżenie oprocentowania uważa się za nienapisane.
- Odsetki biegną od daty wystawienia wekslu, jeżeli nie wskazano innej daty.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ WYSTAWCY

- Wystawca odpowiada za przyjęcie i za zapłatę weksłu.
- Od odpowiedzialności za przyjęcie wystawca może się zwolnić; zastrzeżenie, którym wystawca zwalnia się od odpowiedzialności za zapłatę, uważa się za nienapisane.

INDOS

- Każdy weksel można przenieść przez indos, chociażby nie był wystawiony wyraźnie na zlecenie.
- Indos przenosi wszystkie prawa z weksłu
- Jeżeli wystawca umieścił w wekslu wyrazy „nie na zlecenie” lub inne zastrzeżenie równoznaczne, można przenieść weksel tylko w formie i ze skutkami zwykłego przelewu.
- Weksel można indosować również na trasata bez względu, czy przyjął on weksel, czy nie, a także na wystawcę lub na każdą inną osobę, wekslowo zobowiązaną. Osoby te mogą weksel dalej indosować.

INDOS

- Indos powinien być bezwarunkowy. Warunki, od których uzależniono indos, uważa się za nienapisane.
- Indos częściowy jest nieważny.
- Indos na okaziciela jest równoznaczny z indosem in blanco.

Indos in blanco

Jeżeli indos jest in blanco, posiadacz wekslu może:

- 1) wypełnić indos nazwiskiem własnym lub innej osoby;
- 2) indosować weksel dalej in blanco lub na inną osobę;
- 3) przenieść weksel na inną osobę bez wypełnienia indosu in blanco i bez indosowania.

Odpowiedzialność indosanta

- Indosant odpowiada w braku przeciwnego zastrzeżenia za przyjęcie i za zapłatę weksłu.
- Indosant może zabronić dalszego indosowania; w tym przypadku nie odpowiada wobec następnych indosatarjuszy

Indos poterminowy

- Indos po terminie płatności ma te same skutki, co indos przed tym terminem. Indos jednak po proteście spowodu niezapłacenia lub po upływie terminu, ustanowionego dla protestu, ma tylko skutki zwykłego przelewu.

Przyjęcie weksla

- Posiadacz wekslu albo nawet każdy, kto ten weksel ma, może aż do terminu płatności przedstawić go do przyjęcia trasatowi w jego miejscu zamieszkania.
- W każdym wekslu wystawca może zastrzec, iż weksel ma być przedstawiony do przyjęcia z oznaczeniem lub bez oznaczenia terminu.
- Wystawca może również zastrzec, że przedstawienie do przyjęcia nie może nastąpić przed dniem oznaczonym.

SPOSÓB PRZYJĘCIA WEKSLA

- Przyjęcie pisze się na wekslu.
- Przyjęcie oznacza się wyrazem „przyjęty” lub innym równoznacznym wyrazem; podpisuje je trasat.
- Sam podpis trasata na przedniej stronie wekslu oznacza przyjęcie.

ISTOTA PRZYJĘCIA

- Przyjęcie powinno być bezwarunkowe; można je wszakże ograniczyć do części sumy wekslowej.
- Każde inne odstępnie od treści wekslu, zamieszczone w przyjęciu, uważa się za odmowę przyjęcia. Wszakże akceptant odpowiada według treści swego przyjęcia.
- Przez przyjęcie trasat zobowiązuje się do zapłacenia wekslu w terminie płatności.

„POSZUKIWANIE ZWROTNE”

Posiadacz wekslu może wykonywać zwrotne poszukiwanie przeciw indosantom, wystawcy, tudzież innym dłużnikom wekslowym: po terminie płatności, jeżeli zapłata nie nastąpiła; już przed terminem płatności:

- 1) jeżeli odmówiono przyjęcia w całości lub w części;
- 2) jeżeli otwarto postępowanie restrukturyzacyjne albo jeżeli ogłoszono upadłość trasata bez względu, czy weksel przyjął, czy nie, albo jeżeli trasat zaprzestał płacenia długów, choćby to zaprzestanie nie zostało stwierdzone orzeczeniem sądowym, lub też jeżeli przeprowadzono bezskutecznie egzekucję z jego majątku;
- 3) jeżeli otwarto postępowanie restrukturyzacyjne albo jeżeli ogłoszono upadłość wystawcy wekslu, co do którego istnieje zakaz przedstawienia do przyjęcia.

PROTEST WEKSLOWY

- Odmowa przyjęcia lub zapłaty powinna być stwierdzona aktem publicznym (protest spowodu nieprzyjęcia lub niezapłacenia).

WYRĘCZENIE PRZEZ HONORANTA

- Wystawca, indosant lub poręczyciel mogą wskazać osobę, która ma przyjąć albo zapłacić weksel w potrzebie.
- Weksel można pod warunkami nizej określonymi przyjąć lub zapłacić przez wyręczenie na rzecz któregokolwiek dłużnika, przeciw któremu może być wykonywane zwrotne poszukiwanie.
- Każda osoba trzecia, nawet trasat lub osoba, już zobowiązana z weksłu, z wyjątkiem akceptanta, mogą być wyręczycielami.
- O wyręczeniu wyręczyciel zawiadomi w ciągu dwóch dni powszednich osobę, którą wyręcza. Jeżeli terminu nie zachowa, odpowiada za szkodę, spowodowaną przez swoje niedbalstwo, tylko do sumy, na jaką weksel jest wystawiony.

1.

Czy samo podpisanie weksla in blanco w zamiarze zaciągnięcia zobowiązania wekslowego stwarza już zobowiązanie wekslowe?

Czy do powstania zobowiązania wekslowego konieczne jest wydanie dokumentu remitentowi. ?

3.

- W sytuacji przeniesienia sporu, po wydaniu nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym na podstawie weksla, na płaszczyznę oceny stosunku podstawowego, kogo obciąża obowiązek wykazania, że weksel in blanco nie został wypełniony zgodnie z deklaracją wekslową?

4

- Czy poręczyciel wekslowy może bronić się wobec wierzyciela zarzutami opartymi na swoich osobistych stosunkach z poręczonym czy tylko na stosunkach z posiadaczem weksła? Czy odpowiedzialność poręczyciela wekslowego jest czy nie jest uzależniona od tego, czy istniało ważne materialne zobowiązanie wekslowe dłużnika głównego?
- Czy poręczyciel wekslowy odpowiada tylko według treści weksła?
- Czy jeżeli awal zostanie udzielony na wekslu in blanco, to awalista zaciąga skutecznie samodzielne zobowiązanie wekslowe, jeżeli weksel zostanie uzupełniony w sposób pozwalający uznać go za spełniający wymagania formalne przewidziane w prawie wekslowym?

5.

- Czy istnienie pisemnego porozumienia co do wypełnienia weksla ułatwia przeprowadzenie dowodu, czy weksel niezupełny w chwili wystawienia wypełniony został zgodnie z porozumieniem?
- Czy Prawo wekslowe precyzuje formę i treść porozumienia?
- Czy może być ono zawarte w dowolnej formie: pisemnej, ustnej, a nawet w sposób dorozumiany?
- Czy treść porozumienia wyznaczają jedynie granice swobody umów?

6

- Czy zarzut przedawnienia roszczenia wekslowego, mający źródło w art. 70 prawa wekslowego jest tożsamy z zarzutem przedawnienia roszczenia ze stosunku będącego podstawą wystawienia weksla?
- Czy jeżeli powództwo oparte zostało wyłącznie na zobowiązaniu wekslowym to czy ma znaczenia to, czy wniesienie pozwu nastąpiło po upływie terminu przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego?

7.

- Czy weksel, z którego treści nie wynika na czyje zlecenie wystawca weksła winien dokonać zapłaty, jest ważny?

8

- Czy jeżeli doszło do wygaśnięcia stosunku łączącego wystawcę weksla z remitentem, z którego wynikały wierzytelności stanowiące przyczynę wystawienia weksla i doszło do zrzeczenia się wszelkich roszczeń z tym związanych, to czy skuteczne jest powołanie się przez pozwanego na nieistnienie zobowiązania stanowiącego przyczynę wystawienia weksla i czy taki zarzut jest skuteczny w stosunku do powodów jako remitentów?

9.

- Czy nazwisko na wekslu musi być w pełnym brzmieniu?
- Czy dopuszcza się używanie skrótu? Czy musi on być w całości czytelny?
- Czy Jednak nieczytelny powinien być złożony w formie zwykle używanej przez wystawcę?

10.

Za zobowiązania wynikające z obligacji emitent odpowiada :

- a) Cum viribus patrimoni
- b) Pro viribus patrimoni
- c) całym swoim majątkiem.

12.

- Czy odpowiedzialność podpisanego na wekslu rzekomego przedstawiciela zależy od tego, w jakim charakterze podpisał on weksel jako przedstawiciel?
- Czy falsus procurator może zatem odpowiadać jak wystawca, akceptant, awalista lub indosant, w zależności od tego, w jakim charakterze podpisał weksel?

12

- Czy złożenie przez osoby fizyczne podpisów na wekslu przy pieczęci firmowej osoby prawnej stanowi dostateczny wyraz działania tych osób w imieniu zastępowanej osoby prawnej?

13.

- Czy uprawnienie do uzupełnienia weksla in blanco może zostać przeniesione na inną osobę wraz z wekslem in blanco w drodze przelewu czy indosu?
- Czy może ono przejść na inną osobę w drodze sukcesji uniwersalnej względnie sukcesji uniwersalnej częściowej?

14.

- Czy zamieszczone przez remitenta na odwrocie weksla oświadczenie „niniejszy weksel przelewam na rzecz oznaczonej spółki” jest indosem w rozumieniu art. 11 Prawa wekslowego i art. 921[9] § 2 KC?

15

- Jakie skutki ma indos poteterminowy? Czy wobec posiadacza, który nabył weksel w wyniku takiego indosu stosuje się art. 17 Prawa wekslowego dotyczącego ograniczenia zarzutów przysługujących dłużnikowi wekslowemu czy art. 513 § 1 KC?

16.

- Czy przeniesienie sprawy na płaszczyznę stosunku prawa cywilnego, który w związku z zarzutami wystawcy podlega badaniu przez sąd oceniający zasadność nakazu zapłaty, wymaga oceny, czy powód przytoczył odpowiednie fakty i dowody w pozwie lub dokonał odpowiedniej zmiany podstawy powództwa po wniesieniu przez pozwanego zarzutów?

PAPIERY WARTOŚCIOWE

KAZUSY

1.

- Kowalski&Kowalski spółka jawna nosi się z zamiarem wyemitowania obligacji na kwotę 1 000 000 zł. Wkłady do spółki wynoszą 10 000 zł ale wspólnik Kowalski zamierza udostępnić swoją nieruchomość pod hipotekę zabezpieczającą emisję o wartości 500 000 zł. Hipoteka zabezpieczająca obligatariuszy byłaby na pierwszym miejscu.
- Odpowiedz na zapytanie jaka może być dopuszczalna wartość emisji?

2.

- WUNDER GmbH z siedzibą w DUISBURGU zamierza wyemitować w Polsce obligacje o wartości emisyjnej 1 000 000 zł.
- Czy są jakieś przeszkody dla takiej emisji?

3.

- Skarbnik gminy P. Dolny bije się z myślami:

„Przed wyborami dobrze byłoby wybudować w naszej gminie park wodny. Emitent odpowiada za emisję obligacji całym swoim majątkiem. Park wodny to duże ryzyko inwestycyjne. Ale czy gmina – w drodze wyjątku, jako podmiot samorządowy - mogłaby ograniczyć swoją odpowiedzialność za zobowiązania wynikające z obligacji przychodowych do kwoty przychodów lub wartości majątku przedsięwzięcia na sfinansowanie którego emituje obligacje?”

4.

- W dniu 7 maja 2021 roku Kowalski nabył okazji od kolegi kolegi obligacje wyemitowane przez ZŁOTA S.A. Niestety na dokument obligacji wylał mu się czerwony barszcz i papier uległ częściowemu uszkodzeniu. Niemniej wartość nominalna obligacji jest czytelna.
- Czy Kowalski ma powody do zmartwienia?

5.

- Do znanej kancelarii wpłynął e-mail z prośbą o błyskawiczne tak lub nie:

PYTANIE	TAK	NIE
Czy możemy utworzyć spółkę akcyjną tylko w celu emisji obligacji?		
Czy można oprocentować obligacje powyżej odsetek maksymalnych?		
Czy roszczenie o odsetki przedawnia się po trzech latach?		
Czy istnieje instytucja zgromadzenia akcjonariuszy?		
Czy warunki emisji obligacji po ich ogłoszeniu mogą być zmienione?		

6.

- KOWALSKI SPÓŁKA KOMANDYTOWO – AKCYJNA szykuje się do emisji obligacji. Jej celem jest zakaz zbywania obligacji przez obligatariuszy.
- Radca prawny otrzymał pytania:
  1. Czy wprowadzenie takiego zakazu jest możliwe?
  2. Czy uwzględniając nasze założenia możemy wyemitować obligacje na okaziciela?

7.

- FENIX S.A. rozpoczęła postępowanie restrukturyzacyjne. Zarząd zastanawia się czy może złożyć propozycje układowe polegające na konwersji wierzytelności na oprocentowane obligacje. Czy sąd restrukturyzacyjny zatwierdzi taki układ?

8.

- Radca prawny obsługujący spółdzielczą kasę oszczędnościowo – kredytową zaproponował zarządowi skok emisję „obligacji partycypacyjnych”.
- Inna kancelaria została poproszona o przygotowanie opinii prawnej. Przedstaw wnioski opinii prawnej.

9.

- Inwestor Funtowski kupił w marcu 2021 obligacje, których emisja jest zabezpieczona hipotecznie.
- Obligacje z tej samej serii inwestor Bitkojnowski kupił w maju 2021 roku.
- Inwestorzy słyszeli, że o pierwszeństwie praw z hipoteki decyduje kolejność wpisu.
- Inwestor Bitkojnowski jest zły na siebie, że nie kupił obligacji już w lutym 2021.
- Czy coś może pocieszyć Bitkojnowskiego?

10.

- Obligacje partycypacyjne dają obligatariuszom prawo do udziału w zysku za 2020 rok w wysokości 15% zysku netto.
- Emitent osiągnął zysk netto w wysokości 123456789 zł. Niemniej w dniu 7.5.2021 Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy podjęło uchwałę o przeznaczeniu całego zysku netto za rok 2020 na kapitał zapasowy.
- Co zrobisz jako radca prawny obligatariusza?

11.

- Obligatariusz czyta ustawę i widzi następujący jej fragment: „Jeżeli emitentem jest spółka, która podlega obowiązkowi wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego, wzmianka o prawie obligatariuszy do udziału w zysku również podlega wpisowi do tego rejestru”.
- Obligatariusz nabył obligacje partycypacyjne spółki AKCYJNEJ i z przerożeniem stwierdza, że w KRS nie ma wzmianki o prawie obligatariuszy do zysku.
- Co napiszesz w opinii prawnej dla obligatariusza?

12

- Dziadek ma dwóch wnuków i chce im ofiarować papiery wartościowe w postaci elektronicznej. Niemniej chce wiedzieć, który z wnuków jest bardziej mądry.
- Krzyś wybrał sobie obligację zamienną na akcję. Przemuś chciał obligację z prawem pierwszeństwa.
- Z którego wnuka dziadek może być bardziej dumny?

14

- Prezes Zarządu EMITENT S.A. otrzymał od radcy prawnego obszerną opinię i fakturę na 10.000 zł +VAT. W opinii prawnej zawarto wniosek końcowy: „Emitent w warunkach emisji może postanowić, że wierzytelności wynikające z emitowanych przez niego obligacji, jeżeli nie zostały zabezpieczone, w przypadku upadłości lub likwidacji, będą zaspokojone z pierwszeństwem przed wszystkimi innymi wierzytelnościami przysługującymi wierzycielom wobec tego emitenta”.
- W Radzie Nadzorczej zasiada doświadczony prawnik. Prezes poprosił go o ocenę. Jaki będzie jego komentarz?

14

Prezes po otrzymaniu odpowiedzi pisze kolejnego e-maila: Czyli emitent w ogóle nie może emitować obligacji uprawniających obligatariusza do zaspokojenia roszczeń z pierwszeństwem przed innymi wierzycielami emitenta?

Napisz odpowiedź.

15.

- Kolega pisze kolokwium z prawa papierów wartościowych i wysłał ci SMS-a „Jaka jest różnica między obligacjami przychodowymi a partycypacyjnymi?”
- Co odpiszesz?

16.

- Emisja obligacji zabezpieczona jest hipoteką, której administratorem jest GOLDEN BANK. Inwestor Bitkojnowski wykupił całą emisję obligacji. Jakie było jego zdziwienie, kiedy w księdze wieczystej jako uprawniony z hipoteki ujawniony był GOLDEN BANK.
- Twoja kancelaria dostała od Bitkojnowskiego zapytanie ofertowe o wycenę usługi napisania pozwu o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym. Senior Partner polecił Ci sformułowanie petitum pozwu. Ty ...

17.

Dla przyznania praw do objęcia akcji przez obligatariuszy obligacji zamiennych lub obligacji z prawem pierwszeństwa spółka akcyjna potrzebuje:

- uchwałę o docelowym podwyższeniu kapitału zakładowego?
- uchwałę o warunkowym podwyższeniu kapitału zakładowego?
- nie potrzebuje żadnej z powyższych uchwał?

18.

Jak radca prawny ma zakwalifikować papiery wartościowe emitowane przez spółkę akcyjną w celu podwyższenia kapitału zakładowego, imienne lub na okaziciela uprawniające ich posiadacza do zapisu lub objęcia akcji, z wyłączeniem prawa poboru?

19.

Czy w przypadku upadłości emitenta obligatariusz ma tytuł do zbycia obligacji wyemitowanych przez upadłego?

20.

- Kowalski założył jednoosobową spółkę akcyjną tylko w celu emisji obligacji.
- Spółka akcyjna wyemitowała obligacje i całą emisję wykupił Kowalski.
- Spółka akcyjna nie ma środków na wykup obligacji.
- Czy jest możliwa konwersja wierzytelności z obligacji na kapitał zakładowy spółki? W jakiej formie?